

**ALLERJİ
HASTALIKLARI
KORUNMA YOLLARI
VE
AŞI TEDAVİSİ**

Dr. Aydın BILGIÇ

ALLERJİ HASTALIKLARI
KORUNMA YOLLARI ve
AŞI TEDAVİSİNİN GETİRDİKLERİ

Dr. Aydın BİLGİÇ

Dahiliye ve Allerji
Mütehassısı

Atatürk Cad. 11/1

Tel: 20555 BURSA

Ayyıldız Matbaası A. Ş. 1974 — Ankara

Bu kitabın yazarı Mudanya'da doğmuştur. Ankara Tıp Fakültesi'nden mezun olmuş, Gülhane Askerî Tıp Akademisi'nde Dahiliye ihtisası ve daha sonra gönderildiği Amerika Birleşik Devletleri'nde iki yıl süre ile Allerji yüksek ihtisası yapmıştır.

Kendine özgü ve usanç verici sıkıntıları olan allerji hastalıkları konusunda, uyguladığı özel tedavi usulü ile hastalarına yararlı olabildiğince kendisini mutlu sayacaktır.

Mart 1974

Her oluŖun bir nedeni vardır... Tıpkı ön kapakta görölen bu çiçeklerden koparak, bize kadar ulaŖıp, içimizden bazılarında allerjik rahatsızlıklar yaratan Ŗu arka kapaktaki tozlar, veya kitabın içinde sözü edilen baŖka bir çok etkenler gibi.

Ö N S Ö Z

Bu kitapçık, ALLERJİK HASTALIKLARI tanıtmak ve gerek bunlardan korunma, gerekse tedavisi yolunda hastalara bir ışık tutmak amacı ile kaleme alınmıştır.

Amerika ve Avrupa'da yarım yüzyıldan beri test ve aşularla teşhis ve tedavisi yapılagelmekte olan özel allerji tedavi ve usullerinin Türkiye'deki uygulanışı henüz yenidir. Halk şimdiye kadar bu çeşit hastalıkları bir nedene bağlayamamış ve ilâç tedavisinden de memnuniyet verici bir sonuç alamamış olarak, çaresizlik içinde işi kadere bırakmıştır. Hatta artık doktora da inanmaz olmuştur. Oysa, yerinde bir teşhis ve aşı tedavisi, hastalığın kökenine yönelmiş olarak, yüzde yüz değilse de yüzde seksen - doksan (yani, 100 kişiden 80 ilâ 90 ında) kişide tam ve sürekli bir iyilik sağlıyarak etkili olmakta ve dayanılmaz hale gelmiş sıkıntıların sonlanmasına imkân vermektedir.

B Ö L Ü M I

ALLERJİ halk arasında çok kullanılan bir kelimedir. Kendisine karşı olduğumuz ve hoşlanmadığımız bir kimse için “O adama al-lerjim var” deriz. Bazen bunu bir şaka olarak söyleriz “kaynanasına karşı allerjisi var”. Ti-tiz ve huylu kimseler için, “Amma da allerjik-sin” deriz. Bu verdiğimiz örneklerden de an-laşılacağı gibi, allerji bir aşırı duyarlılık hali-dir. Bizim sözünü edeceğimiz allerji de, tıpkı bunun gibi, vücudun bir yabancıya karşı hoş-nutsuzluk, huzursuzluk ve geri itiş halini ifa-de etmektedir. Ancak bu kabullenmeme öyle manada ve lâfta değil, bedensel olarak ve or-gan hastalıkları şeklinde ortaya çıkmaktadır.

İstenmiyen yabancıya gelince: bu, yiyip içtiklerimizden herhangi biri olabilir. Çevre-mizde bulunan çiçek ve ev tozları veya hayvan kılları olabilir. Herhangi bir makyaj malzeme-si, kullandığımız ilâçlardan biri veya mesleği-

miz gereği, her gün dokunduğumuz bir madde olabilir.

Bazen bunlar, vücuda girmiş ve değişik organlarda yuvalanmış mikroplar veya barsak kurtları gibi parazitlerdir.

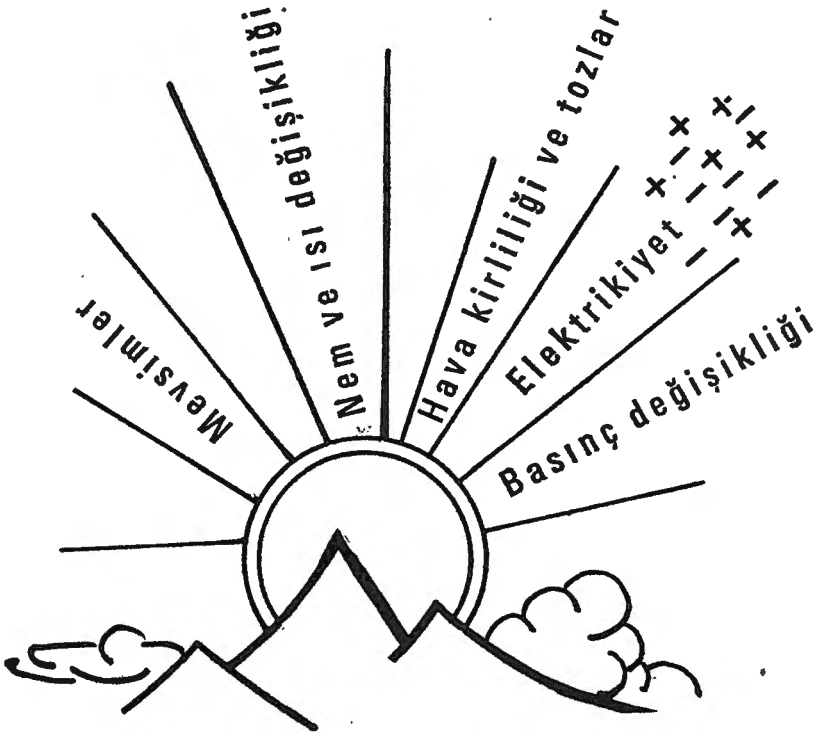
Yukarıda sadece bir kısmını saydığımız bu yabancı maddelere karşı duyarlı hale geliş herkeste olmaz. Bu daha çok bir yapı kusuru olarak bazı kimselerde meydana çıkar. Burada irsiyetin de yeri önemlidir. Allerjili bir kimsenin araştırılırsa; kardeşleri, anne ve babası veya yakın uzak akrabalarından bir veya bir kaçında allerjik rahatsızlıklar vardır. Ancak hastalık hepsinde aynı Şeylere karşı ve aynı Şekilde değildir. Örneğin, birisinde iek tozlarına karşı, saman nezlesi Şeklinde görülürken, bir diğerinde ev tozlarına karşı ve astım Şeklinde, başka birisinde kurdeşen Şeklinde olabilir. Bazen bunların hepsi bir arada ve bir kimsede bulunabilir.

Allerjik hastalıklar her yaşta ortaya çıkabilir. Her 100 kişiden 20 sinde görülebilir ve bunlardan 5 i hastalığa irsi bir eğilim gösterirler.

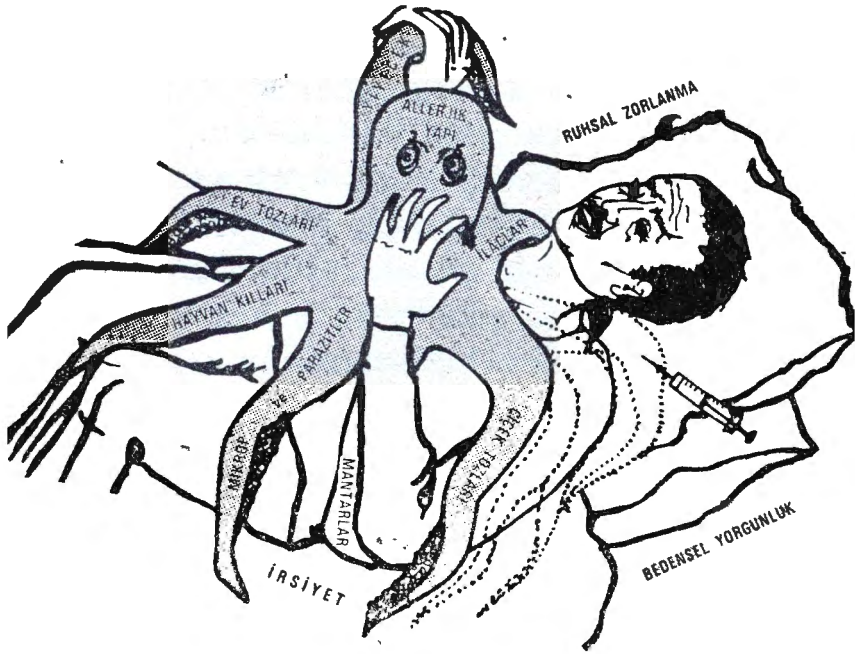
Allerji böylece çok grln ve sözü edilen bir hastalık olmakla beraber, nedenleri ve be-

lirtileri yönünden halk arasında az veya yanlış bilinen bir takım rahatsızlıkları kapsamaktadır. Esasını bilmedikleri için, bu tip rahatsızlıkları herkes kendine göre bir başka şekilde yorumlayıp, faydasız hatta zararlı tedavi ve tedbirler yolundadır. Örneğin, sık görülen ve çoğunlukla da tamamen allerjik bir esasa ve nedene bağlı olan kurdeşen, karaciğerin bozukluğuna yorumlanmaktadır. Aynı şekilde nöbetler halinde gelen, öksürük, nefes darlığı ve hırıltılı soluk alıp vermeler şeklinde kendisini gösteren ve allerjik astımdan başka bir şey olmayan rahatsızlıklar da soğuk algınlığına bağlı bronşit olarak manalandırılmaktadır. Ondan sonra, sıkıntıları daha da artıran bir sürü sıcak tutma çareleri ve boşu boşuna, hem vücuda hem de keseye zarar getiren, antibiotikle tedavi yolları aranır durulur. Oysa bu halin bir çiçek veya ev tozuna, bir hayvan kılına yahut ta özellikle çocuklarda görüldüğü gibi allerji yapan bir yiyeceğe bağlı olduğu kimse nin aklına gelmez. Öte yandan bir tüberkülozun sadece bir film ihmali yüzünden, astım zannı ile sürüncemede kaldığı durumlar vardır.

Vücutta duyarlılık meydana getiren ve çok az miktarları ile rahatsızlıklara sebep olan bu zararlı maddelerden başka, esasta bir rolü olmayan ve fakat, allerji ile yüklü bir vücutta,

Bu resimde iklim ve hava şartlarının yarattığı ikincil (yardımcı) etkenler görölmektedir.

Bu resim bir allerji hastasının (örneğin astım) karşı karşıya bulunup, savaşmak durumunda olduğu etkenleri göstermektedir. Bunlardan temsili bir ahtapotun baş ve kollarında yazılı olanları, esas etkenleri; diğerleri ise ikinci (yardımcı) etkenleri göstermektedir. Aşı tedavisi bunların üstesinden gelebilen bu günün en etkili ve geçerli silâhıdır.

dolu bir bardağı taşıran damlalar örneği, örtülü halde bulunan allerjik durumu açığa çıkaran başka etkenler de vardır. Bunlar, havadaki toz ve dumanlar, çeşitli kokular, havanın basınç, ısı ve nem farklılıkları ve elektirikiyeti bedensel ve ruhsal yorgunluk, soğuk algınlığı ve grip gibi araya giren hastalıklardır. Astımlı hastaların kendilerini, lodos veya sisli ve puslu havalarda daha sıkıntılı hissetmeleri, aynı şekilde, allerjik nezlesi olanlarda, ılık bir yerden serin bir yere çıkış veya bunun aksini yapışta, burunlarının birdenbire akmaya başlaması ve peşpeşe aksırmaları hep bu ikincil etkenlere bağlıdır.

Çiçek tozlarına karşı duyarlı olanlarda allerjik rahatsızlıklar mevsimlere bağlı olarak, artma ve azalma gösterir. Duyarlı oldukları çayır veya ağaç çiçeklerinin açma mevsimine göre sıkıntılar, ilkbahar, yaz veya sonbaharda artar, kışın azalır veya kaybolur. Bazen bu hal okadar belirgindir ki, hastalar burunlarının tıkanıp akmaya başlamasından veya göğüslerinin hırıltısından hangi ayın hangi gününe girdiklerini anlayabilirler. Aynı şekilde yer değişiklikleri de, duyarlı olunan bitkinin bulunmadığı başka bir bölgeye gidişlerde veya, sahil kesimlerinde, rüzgârın denizden karaya doğru eserek çiçek tozlarını sürükleyemediği zaman-

larda hastaların kendilerini daha iyi hissetmeleri bakımından faydalı olmaktadır.

Allerjik hastalıkların, insanların muayyen yaş ve dönemlerinde artış ve azalma göstermeleri de mümkündür. Ergenlik çağı, adetten kesilme çağı veya adetle ilgili olarak, belirli zamanlarda artışlar görülür. Bazı astımlı hanımların gebelikle birlikte sıkıntılarının kaybolduğu ve doğumu izleyerek tekrar başladığı ilginç durumlar olabilir. Allerji hastaları haklı olarak yukarıda bir kısmını belirttiğimiz bu etkenleri fark edemez ve böylece hastalıklarını "Akıl sır ermez" şeklinde nitelemeğe çalışırlar. Ancak, mütehassısı tarafından yapılacak soruşturma, duyarlılığın neye karşı olduğunu ortaya koyacak deri testleri, gerekli uyarı ve aşı tedavisi sonuçları hastalık durumunu daha belirgin ve hastayı da daha rahat bir hale getirir.

B Ö L Ü M İ I

Bu bölümde allerjik hastalıkların sebep ve belirtilerini daha ayrıntılı bir şekilde anlatacağız. Her ne kadar bunlar halk tarafından fark edilemeyen ve izahı yapılamıyan hallerse de ilmî olarak sebep ve sonuçları ile meydana geliş mekanizması çoğunlukla anlaşılmış ve ispatlanmış bulunmaktadır. Zira “Her oluşun bir nedeni vardır”.

Allerji, bazı kişilerin bir takım yabancı maddelere karşı gösterdiği bir duyarlılık halidir demiştik. Duyarlı bünye bu maddelerin çok az miktarlarından dahi etkilenip, bir takım hastalık durumlarına girer. Bu yabancı maddelerin insanlara ulaşması değişik yollarla olur. Bunlardan AĞIZ YOLU ile girenlere örnek olarak, çok çeşitli gıdalar ve ilâçlar gösterilebilir. Duyarlı vücutta bunların bir veya bir çoğuna karşı allerjik tepki meydana gelebilir. SOLUNUM YOLU ile girenler arasında; ev tozları, kuytu

ve rutubetli yerlerde üreyen küf mantarları, çeşitli hayvan kılları ve yünleri, çeşitli elyaf (pamuk, ipek, moher) pullu ve kabuklu hayvan döküntüleri (koza kelebeği, hamam böceği) ve en önemlisi de, çiçek tozları (polenler) vardır. Rutubetli bir iklim ve gayet bol bir bitki örtüsüne sahip olan Bursa ve çevresi, bu bakımdan allerjik hastalıklara çok müsait bir durum göstermektedir. DERİ YOLU ile girişler ise, bu maddelere dokunma sonucu olup, meslek gereği meşgul olunan maddeler (ileride daha ayrıntılı olarak belirtilecektir), sabunlar, çeşitli temizlik tozları (deterjanlar) ve tuvalet malzemeleri ile, giysilerin dokunduğu veya muamele edildiği maddeler bunlar arasındadır. İĞNE YOLU ile vücuda verilen ilâçlarla (penisilin ve diğerleri), arı sokması sonucu bazı kimselerde gördüğümüz ani gelişen tehlikeli tepkiler de bu maddelere karşı bir aşırı duyarlılık halinden başka bir şey değildir. Bu gibi kimselerin ister ağız yolu ile isterse iğne yolu ile olsun, bir ilâç alması gerekiyorsa bundan mutlaka doktorunu haberdar etmesi gerekir. Bununla beraber, allerjik durumun evveliyatı olmadan da meydana çıkması mümkündür. Bazı kimseler de kendi içlerinde taşıdıkları PARAZİTLERE (barsak kurtları) veya vücutla-

Astımlı hastada nöbetler gece ve sabaha karşı artma gösterir.

rında yuva yapmış **MIKROPLARA** (diş çürüğü, bademcik, safra kesesi, akciğer iltihapları, apandis v.b.) karşı duyarlı hale gelirler.

Allerjik hastalıklar başlıca şu şekillerde görülürler:

1. Astım: Çoğunluk mevsimlerle ilgili, nöbetler halinde gelen öksürük, nefes darlığı, hırıltılı soluma, balgam çıkarma zorluğu vardır. Nöbetler gece ve sabaha karşı artma gösterir. Nöbet dışında hastalar normal bir insandan farksızdır.

Çiçek tozlarından başka şeylere de duyarlılığı olanlarda, nöbetler mevsimle ilgili olmayarak her zaman görülebilir.

Yılda üç defadan fazla bronşit olan çocuklarda astımdan şüphe edilmelidir.

2. Allerjik Nezle (Saman nezlesi): Sık ve sebepsiz gibi görünen nezle oluş, bol ve sulu bir burun akıntısı veya tıkanıklığı peşpeşe gelen aksırmalar, gözlerde kaşıntı ve sulanmalar şeklinde belirir. Akıntının çokluğuna hasta mendil yetiştiremediğini ifade eder.

Burun çevresinde yer alan ve normalde salgıladıkları sümüksü maddeyi buruna akıtan kemik boşluklarının (sinüsler), allerjik nezlelilerde, devamlı burun tıkanıklığı dolayısı ile

Herkeste "Çok yaşa" karşılığı alan rahatlaştırıcı aksırık, allerjik nezlelilerde "Of öldüm" dedirtecek kadar uzdırıphdır ve akıntının çokluğuna, hasta mendil yetiştirmediğini söyler.

bu boşaltmayı yapamaması sonucu SİNÜZİT-ler meydana gelmektedir. Aynı şekilde, normalde bir kanal aracılığı ile genize açılarak havalanması sağlanan orta kulağın genizden itibaren tıkanması, ORTA KULAK NEZLESİ ve

Bu resimde allerjik nezlesi olan bir çocuğun, burun kaşıntısından dolayı, sık sık tekrarladığı bir hareket görülmektedir. "Allerjik selâm"

İLTİHAPLANMALARINA sebep olmaktadır. Vaktinde tedavisi yapılmayan allerjik nezleli-lerde, zamanla sümük salgılayan bezler büyü- yüp şişmekte ve böylece **POLİPLER** meydana gelmektedir. Bunların ameliyatla alınması her nekadar mümkünse de yenilerinin meydana gel- mesinin önlenmesi ancak allerjinin kırılması veya esas nedenin ortadan kaldırılması saye- sinde olmaktadır.

3. Urtiker (Kurdeşen): Zaman zaman or- taya çıkıp kaybolan, kaşıntılı deri kabarma ve kızartıları şeklinde görülür. Bazen sadece bir **KAŞINTI** bazan sivilce gibi püskürmeler, ba- zen de kızıl veya kızamık benzeri döküntüler şeklinde ortaya çıkabilir. **ANJİYO-ÖDEM** de- diğimiz bir başka şekilde ise, yüz eller veya vücut derisinin her hangi bir yerinde, kaşıntılı veya kaşıntısız, bazen de ağrılı veya iğne bat- maları şeklinde hissettiren şişlikler meydana gelmektedir.

4. Ekzema: Deride hudutlu kaşıntı ve kı- zartılar şeklinde belirir. Üzerinde içi su topla- mış ufak kabarcıklar veya bunların açılıp su- landığı şekiller yahutta kuru kepekleme ve ka- buklanmalar gösterebilir. "Atopik yapılı" de- diğimiz bazı kimselerde ekzema, allerjik has- talıklara temayülün bir işaretçisidir.

Kaşıntının kısa süreli belki tatlı olabilir. Ancak uzun süren kaşıntıların ruh bozuklukları, hatta intiharlara sebep olduğunu bilirmiydiniz.

Bir davete gitmek için hazırlanıyorsunuz. Fakat, o da ne? İşte alerjiniz size yine ihanet etti ve yüzünüz gözünüz şişti.

5. Hazım Bozuklukları: Kusma ishal şeklinde, daha çok süt çocukluğu ve çocukluk devrelerinde görülmektedir.

6. Migren: Bir çeşit yarım baş ağrıları olup, bir kısmı ile allerjik sebeplere bağlanmaktadır.

7. Kanamalar: Tıp dilinde purpura diye adlandırılan deri altı ve nukoza kanamalarının bir kısmı da, gerek kan hücrelerine gerekse kılcal damarlara zarar veren allerjik sebeplere bağlı olabilir.

8. Anaflaktik Şok: Allerjinin ani olarak gelişen, oldukça tehlikeli bir şeklidir. Yukarıdaki allerjik durumların biri veya bir kaçı ile birlikte, yahut ta tek başına, tansiyon düşüklüğü ile kendini kaybedişlere yol açar.

ALLERJİLİ HASTADA KORUNMA TEDBİRLERİ

Burada, allerjinin nedeni olan etkene göre, genellikle uyulması gereken korunma yolları anlatılacaktır.

Solunum yolu ile giren allerjenlere karşı (Astım, saman nezlesi):

a. Ortamın değiştirilmesi: Küf mantarlarının kolaylıkla ürettiği, serin ve rutubetli bir evden, daha kuru, mümkünse kaloriferli bir eve taşınmak.

Yine şartlar el veriyorsa, bitki örtüsünün bol olduğu sulak bir yerden, daha çorak bir bölgeye (Orta Anadolu) yerleşmek, veya hasta için sıkıntılı mevsimleri böyle yerlerde geçiştirmeye çalışmak. Hiç olmazsa havanın kirli ve dumanlı olmadığı semtlerde oturmak.

b. Tozlu yerlerde bulunmamak, ev tozlarına maruz kalmamak, elektrik süpürgesi veya gır gır kullanmak, toza karşı ağız ve burunu bir tülbentle kapıyarak korumak, deterjan tozları ve boya kokusundan uzak bulunmak, sigara içmemek ve sigara dumanından uzak durmak.

c. Evde veya bahçede hayvan (kuş, tavuk, kedi, köpek, tavşan, koyun ve sığır v.b.) beslememek, bunlarla meşgul olmamak.

d. Evde ve özellikle yatak odasında fazla toz tutan eşyalar (halı, kilim, seccade, post v.b.) bulundurmamak. Aynı şekilde, yün yatak, yorgan, battaniye yerine pamuk ve en iyisi sentetik olanlarını kullanmak. Yatak odalarının mümkün olduğu kadar bol havalı ve sade döşenmiş olmasını sağlamak.

Temas yolu ile giren allerjenlere karşı (en çok ekzema ve kaşıntılı deri hastalıklarına sebep olur) :

a. Fanilâ, gömlek ve elbiselerde yün ve ipek dokumalar yerine, pamuklu ve sentetik olanları tercih etmek. Ancak sentetiklerin de çıplak tene giyilmemesi gerekir.

b. Sabun ve temizlik tozlarının sebep olduğu duyarlılık hallerinde bunlardan uzak bulunmak, icabında el ve vücut temizliğini sadece su ve tuvalet ispiertosu ile yapmak.

c. Makyaj maddelerine karşı duyarlı olduğu anlaşılan kimselerin bunları terk etmesi, genellikle saçlar için boya kullanılmaması, merhem veya pomatların allereji yaptığı anlaşılır anlaşılmaz terk edilmesi.

d. Meslek icabı (temizlik işçisi, boyacı, kuvaför, fotoğrafçı, v.b.) temasların en az şekle getirilmesi, eldivenlerle koruyucu tedbirler alınması, şartlar imkân veriyorsa bu mesleğin bırakılması.

İlâçların sebep olduğu allerji de (en çok kurdeşen, ekzema, bazen astıma sebep olurlar) :

En önemsiz gibi görünen aspirin, gripin gibi ilâçlardan doktorun verdiği kadar herhangi birisine karşı olağan dışı bir tepki ile

karşılaştığında, ilâcın derhal kesilip, meydana gelen belirtiler kaybolmadan hemen doktora baş vurulması. Ayrıca ulu orta ilâç kullanılmaması.

Yiyeceklerle giren allerjenlere karşı (Her türlü allerjik tepki beklenebilir):

Genel olarak kızartma, baharatlı yiyecekler, sucuk, pastırma, sirke turşu gibilerinin yenip içilmemesi. Bunun yanında esas nedenlerden olarak, KURU YEMİŞ (fındık, fıstık, badem, ceviz, kestane, çekirdek, mısır gibilerinin), ÇİKOLATA, ŞEKERLEME, ÇİLEK, PORTAKAL ALKOLLÜ, KAKAOLU, KOLA-LI İÇKİLER, GAZOZ, BİRA ve benzerlerinin yiyilip içilmemesi. Bütün bunlara rağmen hastalığın devamı halinde, sıra ile aşağıdaki yiyecekleri 10 gün müddetle yemiyerek, bir teste tabi olunması.

a. Balık ve balık yağları,

b. Yumurta ve yumurta ihtiva eden yiyecekler,

c. Her çeşit taze sebze ve meyvalar (pisirilmiş ve komposto şekiller hariç),

d. Süt ve süttten yapılmış yiyecekler (peynir, yoğurt, muhallebi),

e. Buğday unu ve bundan yapılmış yiyecekler.

Vücutta yuvalanmış iltihap ve barsak parazitlerine karşı:

Özellikle dış, bademcik, safra kesesi, apandis gibi organlarda yuvalanan bu gizli iltihaplarla, barsakta yerleşen parazitleri (solucan, tenya, kıl kurdu v.b.) teşhis ve ortadan kaldıracı bir tedaviye tabi tutulmak üzere doktora baş vurulması.

SICAK (hamam), **SOĞUK** (duş, deniz), **GÜNEŞ IŞINLARINA** allerji de (ürtiker, ekzema) bu etkenlerden mümkün olduğu kadar kaçınılması, soğuk suya ve denize ani dalışlar yapılmaması.

Aşırı yorgunluk, heyecan, üzüntü ve öfke gibi, **BEDENSEL** ve **RUHSAL ZORLANMALAR** da allerji yüklü bir kimsede belirtilerin ortaya çıkmasına yardım ettiklerinden, mümkün olduğu kadar bu durumların içine düşülmemesi, ailenin de bu hususlarda hastaya yardımcı ve destek olması gerekir.

Allerjili hastanın yukarıda ancak bir kısmını belirttiğimiz etkenlerden hangisine duyarlı olduğunu bulup meydana çıkarmak oldukça güç bir iştir. Bunun için hastanın doktora yardımcı olması ve kendisinde ters tepki meydana getiren etkeni bulmak için yediği ve içtiği

şeyler, aldığı ilâçlar, meşgul olduğu işler, beslediği hayvanlarla, giydiği eşyalar, çevresi ve yer değişikliğinin hastalığı üzerindeki etkisi ve hatta teneffüs ettiği havaya kadar, her şey hakkında uyanık, dikkatli olması ve doktora bilgi vermesi gerekir.

Allerji mütehasssısı da yapacağı soruşturma ve bir seri deri testleri ile bulduğu hususları hastanın anlattıkları ile birleştirip, duyarlılığın hangi yabancı maddeye karşı olduğunu ortaya koyacak ve bundan sonra da o madde ile aşılama yolu ile, duyarlılığı kırma tedavisine geçecektir. 5-7 gün aralarla yapılacak olan bu tedaviden 18-20 iğneden sonra fayda görülmeye başlanıp, ondan sonra daha uzun aralıklarla bir müddet daha tedaviye devam edilmesi gerekmektedir.

Allerjili bir hastada bugün için en köklü ve etkili tedavi, aşı tedavisidir.

B Ö L Ü M III

İLGİNÇ OLAYLAR

Allerjinin bazı kimselerde duyarlı oldukları maddelerin kendilerine ulaşan çok az miktarlarına karşı vücut ve organlarında meydana gelen tepkiler olduğunu söylemiştik. Allerjili hastalar arasında buna ait ilginç örnekler vardır.

Bir arı sokmasının çok nadir de olsa, ölümlerle sonuçlandığı vakalar bildirilmiştir. Hakikatte zehir olarak, arının vücuda verdiği madde okadar azdır ki, bu bir insanı öldürmeye yeterli değildir. Oysa, ölüme sebep olacak kadar büyük tepkilere yol açan şey, arının bu zehirine karşı o kişinin aşırı duyarlı olmasından ileri gelmektedir. Bu kimseler, genellikle daha önce yine bir arı tarafından sokularak, arı zehirine karşı aşırı duyarlı hale gelmiş kimselerdir.

Bir başka örnek, ilâç allerjilerinde en çok korkulan ve sözü edilen penisiline aittir. Bu duyarlılık bazen okadar şiddetlidir ki, böyle bir kimsenin değil penisilin yapılması, penisilin hazırlanan bir yerde bulunması bile bundan tehlikeli bir şekilde etkilenmesine sebep olabilir. Bir gün bulunduğum hastahane personelden bir hasta bakıcıyı şok halinde getirdiler. Ayrıca soluk almada güçlük ile bütün vücutta kurdeşen şeklinde kabarmaları vardı. Hemen oracıktaki soruşturma gösterdi ki, kendisi penisiline karşı duyarlıdır, biraz ilerisinde bir hastaya başka birisi tarafından penisilin iğnesi yapılmaktadır. Şırıngada ilâç hazırlanırken havaya hıçrayan bir kaç penisilin zerresi, hastabakıcıya kadar ulaşmış ve onun tarafından solunmuş olarak, aniden etkisini göstermiş ve onu şoka sokmuştur.

İlâç allerjileri sadece penisilinle olmaz. Aspirin gibi en basitinden, doktorun verdiği kadar her ilâç allerjiye sebep olabilir. Tek bir ağrı dindirici hap ile, çok şiddetli astım krizi geçiren veya allerjinin bir başka tepkisi içine giren kimseler vardır. Evvelce tetanoz serumu (aşısı değil) yapılanlarda, hayvanlardan hazırlanan bu yabancı seruma karşı duyarlılık meydana gelmiş olarak, ikinci defa yapıldığında çok tehlikeli allerjik durumlar ortaya çıkabilir. Bu

nedenle bu kimselerin kendilerine tetanoz serumu yapılmış olduğunu hatırdan çıkarmamaları ve gereğinde bunu doktora söylemeleri lâzımdır.

Yiyeceklerden yumurtaya karşı duyarlı olanlarda, yumurtalı besi ortamında üretilerek hazırlanan aşı uygulamalarında, bu aşı ile vücuda giren çok az miktardaki yumurtadan dolayı ciddi allerjik durumların meydana gelişini bilinen ve görülen hallerdendir. Bu nedenle, ekzemalı ve başka allerjik işaretleri olan çocukların aşı uygulamalarında, anne ve babanın dikkatli olması ve çocuğun durumundan doktoru haberdar etmesi tavsiye edilir.

Çiçek tozlarına allerjisi olanlarda bal yemeğinin bazen allerjik tepkilere yol açtığı görülmektedir. Sebebi, arının beraberinde taşıdığı çiçek tozlarının bal ile bulaşması ve onun da böylece hastaya kadar ulaşmasıdır.

Yiyecek konusuna değinmişken anlatalım: Çocuklarda sıklıkla görülen derinin yer yer kaşıntılı kızartı ve kabarmaları, bazan da çıban tarzındaki döküntülerinden çoğunlukla gıdalar sorumludur. Ancak bunlar sanıldığı gibi çoğunlukla her gün yenen esas gıdalar değil, kuru yemiş, çikolata, şekerleme, sucuk, pastırma, sirkeli turşulu, kızartma ve baharatlı

yiyeceklerdir. Yani yenmese de olacak ve duyarlı olmayanlara da dokunacak tipten şeyler. Bu demek değildir ki diğer gıdalara karşı alerji olmaz. Tabiatı ile olabilir, ancak daha önce bu sıraladıklarımızı kesmek, ondan sonra devam ediyorsa diğerleri üzerinde durmak gerekir. Hastalarımın 4 yaşındaki bir kız çocuğunda bütün testlerin menfi cevap verdiği, sonunda gıdai olduğunu düşünerek, sadece yukarıdaki yiyecekleri kesmekle çok iyi sonuç aldığımız, astım nöbetleri vardı. Ancak bir süre sonra, büyük anne torununun isteklerine dayanamıyarak ve hatta yiyecekten de zarar görmüş düşüncesi ile bu yasaklananları vermiş olarak, çocuğu tekrar nefes darlığı krizleri, bu sefer vücut derisi cılk yara ve ekzema halinde getirdiler. Bir başka hastamda, ay çiçeği çekirdeği yemekle astım krizine giren bir duyarlılık hali vardı.

Çocuklarda “kan çıbanı çıkarıyorsun, şişmanlıyacaksın” diyerek baştan savuşturulan çıbanlardan bir kısmının sebebi, dokunan gıdaların böyle bir allerji yaptığından habersiz, yemeye devam edilmesindedir.

Bazı kimselerin hayvan kıllarına karşı alerjisi vardır. Bunların değil evlerinde hayvan beslemesi, bu hayvanların tüylerinden yapıl-

muş dokuma ve eşyalardan uzak olmaları gerekir. İşte buna ait gerçek olduğu kadar ilginç bir olay: Adamın biri ikinci defa evlenmiş. Ancak bazı zamanlar karısı ile karşılaşmalarında bütün vücudunda kaşıntı kabartı ve kızarıklar şeklinde bir allerjisi oluyormuş. İlk zamanlar buna bir mana verilememiş daha sonra yapılan araştırma ve soruşturmalar göstermiş ki, adamın at kılına karşı fazlaca bir duyarlılığı var, kadının ise at binme merakı. Kadın ata binip eve döndüğünde elbisesi ile getirdiği kıllar adama kadar ulaşmakta ve biraz evvel bahsettiğimiz sıkıntılara sebep olmaktadır imiş.

Çiçek tozlarına karşı allerjisi olanlarda sıkıntıların çiçek açma mevsiminde artma gösterdiğini söylemiştik. Her zaman var olmakla beraber, yaz ortalarında sıkıntıları daha çoğalan bir hanım hastamı bir seferinde girmiş olduğu ay çiçeği tarlasından bütün vücudu kızarak kabarmış ve nefes darlığından boğulacak bir halde çıkarmışlar. Daha sonra bana baş vuran bu hastada denemiş olduğum deri testleri, bir takım maddeler yanında ay çiçeği tozuna da şiddetle duyarlı olduğunu ortaya koydu.

Çiçek tozlarından başka ev tozları ve bazı hayvanların kabuk veya deri döküntüleri de

allerjiye sebep olmaktadır. Örneğin, ipekçilikle meşgul olan ve ayrı zamanlarda bana başvuran iki kişide, ipek böceklerinin kozadan çıkarak, kelebek haline geçtiği devrede astım tipinde nefes darlığı nöbetlerinin meydana geldiğini ifade ettiler. Olayın gidişine uyarak yaptığım araştırma ve deri testleri bu kimselerin ipek böceği kelebeğinin kanat tozlarına karşı duyarlı olduklarını gösterdi. Kendilerine eğer çok önemli değilse bu uğraşından vaz geçmelerini, yoksa aşı tedavisinin gerekli olduğunu söyledim. Bunlardan biri kozacılığı bıraktı, diğeri aşı tedavisi eşliğinde mesleğine devam etti.

Sırası gelmişken söyliyelim. Meslek ve uğraşı sonucu meydana çıkan allerjik rahatsızlıklar vardır. Örneğin, film banyosu yapan fotoğrafçılar, saç boyama işlerine giren kuaförler, makine yağları ile uğraşan tamirci ve teknisyenler, kireç ve çimento ile uğraşan duvarcı ve sıvacılar, elbise temizleyici ve boyacılar, ilâç, tekstil ve muhtelif kimya sanayii işçileri, hatta ev tozları ile daha yakın teması olan ev kadınları ve temizleyicilerin, bu temasın meydana getirdiği ekzema tipindeki allerjik tepkileri her zaman görmek mümkündür. Bu rahatsızlıklara karşı aşı tedavisinden çok bu hastalara uğraşlarından vaz geçmeleri veya

koruyucu eldiven giymeleri tavsiye edilir. Ancak, usulüne göre kullanılmayan eldivenlerin bazan faydadan çok zarar getirdiklerini de belirtelim. Nitekim, bulaşık ve çamaşır tozlarına karşı allerjisi olanlarda, lâstik eldivenlerin gerek ağız kısımlarından, gerekse delinmiş yerlerden içeri girecek çok az bir sızıntı, terle birlikte ve hele eller uzun süre de sıcakta ve eldiven içinde kalmışsa, bu duyarlılık halinin daha şiddetli bir şekilde ortaya çıkmasına sebep olur.

Bir hastanın saç boyasına karşı allerjisi bulunduğu tesbit edilmiş olarak, kendisine saçına boya kullanmaması söylenmişti. Fakat hasta bunu kâle almıyarak, biraz da deneme olsun diye çok az bir miktar boyayı daha sürmeye başlarken, çok şiddetli bir allerjik tepki ile karşılaşmış ve yüzü gözü şişmiş olarak, banyodan çıkarılıp, apar topar hastahaneye getirilmişti. Burada da görüldüğü gibi allerji, bir unutkanlığı, ihmali hele üzerine üzerine gitmeyi asla affetmez. Bazı kimselerin dediği gibi, çivi çiviye söker tutumu allerjide hiç yeri bulunmayan ve sonu daima zararla bitecek olan bir durumdur. Ancak, allerjiyi kırma tedavisi vardır ve bu da, duyarlı olan maddeyi bulup bunun yavaş yavaş miktarını artırarak vücuda verildiği aşı tedavisi ile mümkündür.

Bunu bile yaparken hasta muhtemel bir allerjik tepki ile karşı karşıya kalmasın diye doktorun yanında bir süre bekletilir.

Genellikle fizik allerji diye adlandırılan ve özel olarak, soğuga veya sıcağa yahut ta güneş ışınlarına karşı duyarlılıklar vardır. Soğuk allerjisinin bazen hayatı tehdit ettiği durumlar görülmüştür. Bir gün plâjda güneşlenirken az ötede birisini sürüyerek denizden çıkardıklarını, orada bir karışıklık olduğunu gördüm ve bir doktor aradıklarını duyarak hemen koştum. Gördüğüm manzara hakikaten ilginçti. Kadıncağızın bütün vücudu kızararak kabarmış ve bitkin bir halde yatıyordu. Yakındakiler tarafından müşkül durumda kaldığı görülerek, boğulmak üzere iken kurtarılmıştı. Hastaya gerekli müdahale yapıldı ve kendine geldikten sonra sorulduğunda, soğuga allerjisi bulunduğunu fakat şimdiye kadar başına böylesine bir olay gelmemiş olduğunu ifade etti. O gün su bayağı soğuktu ve hasta da suya birden dalış yaptığını söylüyordu. Kıssadan hisse, soğuga karşı allerjisi olanların soğuk suya girmemeleri veya ayaklardan başlayarak, alıştırma alıştırma vücutlarını suya sokmaları tavsiye edilir. Aynı şeyi sıcak suya girişler ve güneşlenmeler için de söyleyebiliriz. Hata güneş ışınlarına

allerjisi olanların gölgeden dışarı çıkmamaları tavsiye edilir.

Süt çocukları ile küçük çocuklarda gıdalara karşı tahammülsüzlük, kusma ishal ve vücutta kurdeşen veya çıbanlar şeklinde görülen rahatsızlıkların büyük bir kısmının kökeninde allerjik nedenler bulunmaktadır. Dikkatli bir soruşturma, takip ve yiyeceklerin deniyerek listeden çıkarılması veya ilâve edilmesinin meydana getireceği sonuçlara bakılarak, duyarlılığın hangi yiyeceğe ait olduğu ortaya konabilir. Böylece belki hiç bir suçu olmayan esas gıda maddelerinden de çocuk mahrum edilmemiş olur. Vücudunda kaşıntı ve döküntüleri bulunan ve kendilerinden çok anne ve babalarına üzüntü kaynağı olan çocuklar bilirim. İfadelerine göre, bu durumun yoluna girmesi için yumurta süt ve et gibi esas gıdalar dahi kesilmiş ve fakat bir iyilik elde edilememiştir. Ancak her şeye rağmen, kızartma, turşu, kuru yemiş, çikolata, şekerleme, gazoz gibi şeylerde kararlı ve disiplinli bir perhiz yapılmadığından, bu gibi şikâyetler uzayıp gitmektedir. Kendi oğlumda, eve bu gibi yiyecekleri sokmamak, komşuya veya oyun arkadaşlarına giderken bu gibi şeylerin verilmemesini rica ederek, bu rahatsızlığının önüne ancak geçebilmekteyiz. Yine de bazen yüzünde gördü-

ğüm ufak kaşıntılı bir kızartı ve kabartı bu yönden yapmış olduğu kaçamağı ele vermektedir. Nice hastamın anne ve babaları böyle basit bir perhizin bu kadar olumlu bir sonuç verebileceğine doğrusu hiç ihtimal vermezdik demişlerdir.

İlâçların iğne ile verilenleri duyarlı kimse-lerde çoğunlukla ani ve tehlikeli tepkiler gösterirken, ağızdan alınanları bazen yiyeceklerde de görüldüğü gibi, geç olarak allerjik tepkilere sebep olurlar. Bu nedenle, bir allerji mütehasısı olan ben, zamanla kendimde oluşan ve aynı kökenli birkaç çeşit ilâçla, bir iki çeşit yiyeceğe karşı olan duyarlılığımı iki sene- de ancak ortaya koyabilmişimdir. Bunu söylerken bazen allerji nedenlerinin ne kadar güç- lükle ortaya çıkarılabileceğini ve allerji müte- hassıslarının kendi sahalarında bir dedektif gi- bi hareket etmelerinin gerektiğini belirtmek is- tiyorum.

Allerjik tepkilerde genellikle yardımcı bir rol oynadıklarını söylediğimiz üzüntü, heyecan gibi ruhsal nedenler bazan ön plâna geçer ve tek başlarına bir allerji tablosunu meydana getirirler. Örneğin: Bir hastam, güney mem- leketlerinden birinde bulunduğu bir sırada bir gün karşısına aniden bir yılan çıkmış, fena

halde heyecanlanıp korkmuş ve aynı zamanda bütün vücudunun birden kızararak kabardığını farkedip, kendisini doktora zor atmıştır.

Böylece allerji vakaları olarak daha yüzlerce örnekler verilebilir. Bunların bir kısmı bir defaya mahsus olmak üzere gelip geçici bir şekil gösterirken, bir kısmı da tekrarlıyarak devam edegelen usandırıcı bir hal gösterir.

Allerji hastalıklarının tedavisinde ilâçlar, hastalığın o sıradaki sıkıntılarını yatıştıran, geçici bir etkiden ileriye gidemez. Esasen hastalığın kökenine inip nedenlerini bulmadıkça köklü bir tedavinin olamayacağı herkesce bilinip kabul edilir. Örneğin, yanmakta olan bir bina düşünelim. Burada ateş ve alevlere sıkılacak su yangını yatıştırır ve söndürür fakat yangına sebep olan kontaklar bulunup ortadan kaldırılmadıkça aynı binada tekrar yangın çıkacaktır. İşte bu günün en geçerli olan allerji tedavi yönteminde önce bu kontaklar örneği nedenler, deri testleri ve daha başka usullerle aranıp bulunmakta ondan sonra da bu hastalık sebebi olan madde, dozu gittikçe arttırılıp vücuda aşılansak, bu duyarlılığın kırılması sağlanmaktadır. Bir yiyecek veya ilâç allerjisinde olduğu gibi bazen aşılamağa da gerek kalmamakta, sadece bu yiyeceğin veya ilâcın

alınmaması davayı halletmektedir. Ancak allerjili hastaların da doktora mümkün olduğu kadar erken baş vurması, acil hallerde hiç beklememeleri, nedenin araştırılması ve tedavisinde, en az doktor kadar sabırlı, sebatlı ve güvenli olmaları gerekmektedir. Zira hastalık uzunca süreli bir tedaviyi gerektirmektedir.

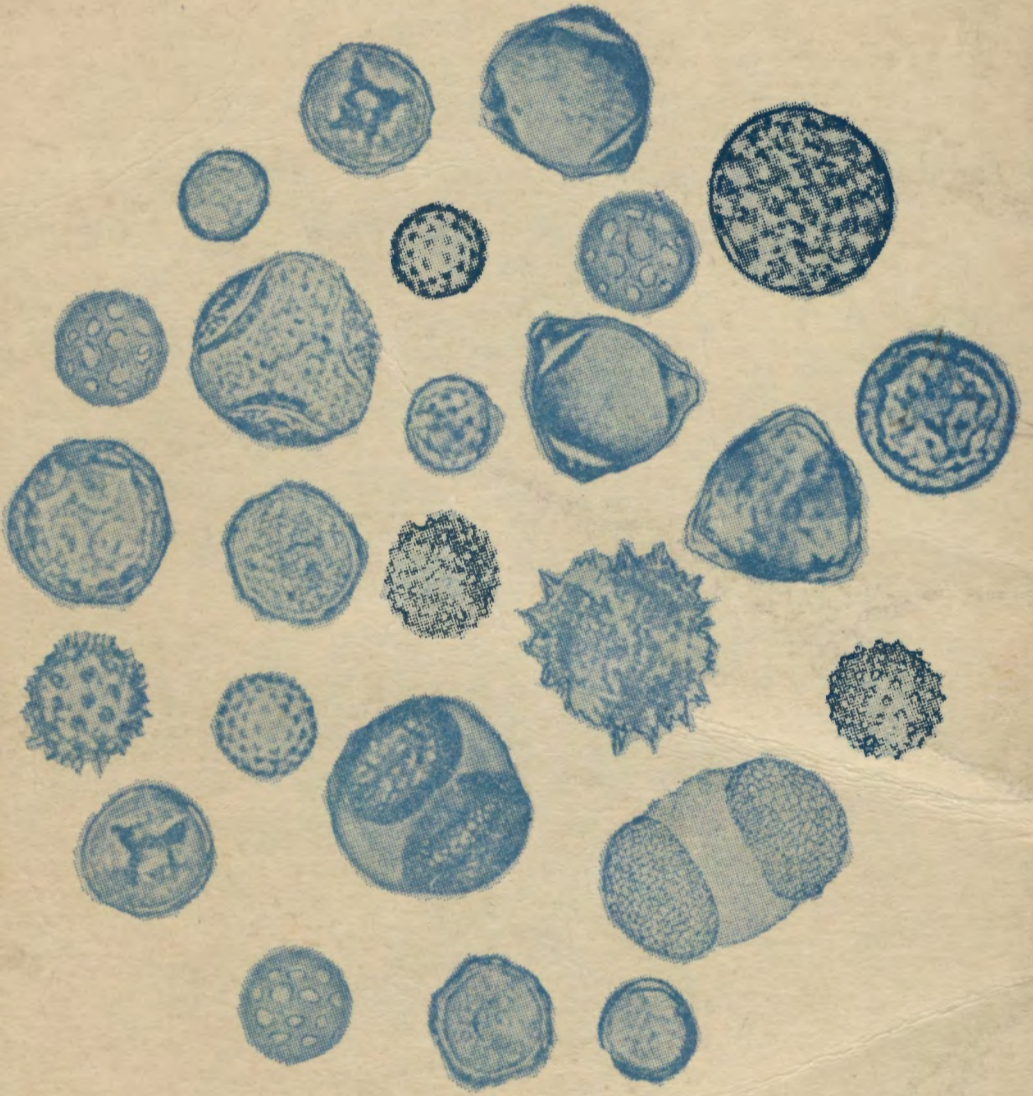
Son olarak, allerji hastalıklarında kullanılan bir kaç ilâç hakkında hastaların dikkatini çekmek isterim. Bu ilâçlar yerinde ve bir program üzerine kullanılmadığı takdirde faydadan çok zarara sebep olan cinstendirler. Bunlardan biri ve en önemlisi, KORTİZON ve içinde kortizon bulunan ilâçlardır. Bu ilâç iştah açıcı, şişmanlatıcı ve özellikle, romatizmal ve allerjik karakterde bir çok sıkıntılardan kurtarıcı olarak elden ele geziyor. Allerji alanında karşılaştığım hastalardan yarısından fazlası bu ilâcı kullanmış veya kullanmakta. Önceleri gördüğü faydayı başka hastalara anlatmış, onlar da almağa başlamış. Kimisi iştah açıcı etkisine kanarak, kimisi vücutta bağladığı suyu şişmanlık sanarak, daha bir sürü zararlarından habersiz, bunu her dertliye salıklamış. Tabii arkasından bir sürü sıkıntı ve onarılması güç bozukluklar...

İkincisi, hastaların bir can kurtaran gibi sarıldığı solunum (inhalasyon) yolu ile alınan

ve halk arasında fıs fıs diye ifadelendirilen bir ilâca aittir. Hastanın kendisi tarafından uygulanan bu tip tedavi de sıkıntıları geçiştirici olmaktan ileriye gitmediği gibi, çoğunlukla ilâcı kötüye kullanma derecesinde sıklıkla yapıldığından, fayda yerine zarar getirmektedir. Bu zararlanma çoktandır, ilâcı uygularken iyi ve kötü sonuçlarını da araştıran, Amerika ve batı ülkelerinde fark edilmiş olarak, hastaların bu tip ilâçları daha sakınarak kullanmaları için tavsiyelerde bulunmaktadır.

Üçüncüsü, burundaki tıkanıklığı açıcı, damla cinsinden ilâçlar hakkındadır. Bunlar da alerjik nezlelilerde damlatıldıklarından itibaren çok kısa bir süre için bir rahatlık temin etmekte ve fakat hemen sonra eskisinden daha şiddetli bir şekilde burnun tıkanmasına yol açmaktadırlar. Bundan başka ilâcın sık kullanılması halinde burun çeperindeki hücrelerin yararlı iş gören tüylerinin dökülmesine sebep olmaktadır.

S O N

Sipariş adresi:
Dr. Aydın Bilgiç
Atatürk Cad. 11/1, BURSA